

Kehtestatud direktori
29.05.2018
käskkirjaga nr 1-3/5

**VASTEMÕISA LASTEAED
PÄEVALILL
ÕPPEKAVA**

SISUKORD:

1. ÜLDSÄTTED.....	2
2. LASTEAIA AJALUGU, LIIK JA ERIPÄRA.....	2
3. ÕPPE-JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID.....	4
4. ÕPPE-JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED, ÕPIKÄSITUS JA TINGIMUSED LAPSE SUUTLIKKUSE ARENDAMISEKS.....	4
5. VALDKONDADE ÕPPE-JAKASVATUSTEGEVUSTE EESMÄRGID, SISU, PÕHIMÕTTED JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL.....	5
6. ÕPPE-JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS (päevakava koostamise põhimõtted, õppe-ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus, sealhulgas suveperioodil)	20
7. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS.....	21
8. KOOLIVALMIDUSE SAAVUTAMINE.....	28
9. ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS.....	30
10. KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA.....	32
11. KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA.....	33
12. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD.....	33

Lisad:

Lisa 1 - Vaba vaatluse kaart

Lisa 2 - Lapse arengu hindamise tabelid

Lisa 3 - Lapse koolivalmiduse kaart

Lisa 4 - Lasteaia uusikute ankeet

Lisa 5 – Lapse individuaalsuskaart. Lapse individuaalse arengu jälgimine ja toetamine

Vastemõisa lasteaias Päevalill

MIDA MA KUULEN, MA UNUSTAN,
MIDA MA NÄEN, MA MÄLETAN,
AGA MIDA MA TEEN, SELLEST SAAN ARU (Konfuutsius)

1. ÜLDSÄTTED

1.1 Koolieelse Lasteasutuse (edaspidi lasteaed Päevalill) õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud riikliku õppekava alusel.

1.2 Lasteaed Päevalill õppekava koostamisest ja arendamisest võtsid osa lasteasutuse pedagoogid, kaasates lapsevanemaid.

1.3 Lasteaed Päevalill õppekava läbinule annab lasteasutus välja koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse arengu tulemused. Lapsevanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub täitma koolikohustust.

2. LASTEAIA AJALUGU, LIIK JA ERIPÄRA

2.1 Lasteaia Päevalill ajalugu

Lasteaia ehitamise eeltöödega alustas Vastemõisa vald, kuna valla territooriumil lasteaeda ei olnud. Vastemõisa valla keskses asuvas Rahvamajas (milles asusid ka Vastemõisa valla ruumid) oli piisavalt vabasid ruume ning kavandatava omavalitsuste ühinemise tulemusena pidi neid veelgi vabanema.

Lasteaia ehitustöödega alustas nelja omavalitsuse liitumisel tekkinud Suure-Jaani vald 2006. aasta juunikuus.

2.jaanuaril 2007 a. avatigi Vastemõisa külas Vastemõisa Rahvamajja ehitatud kahe rühmaline lasteaed. Laste plaaniline arv oli 30.

Lasteaias toimus lasteaia nime ja rühmade nimede valikuks konkurss. 26. märtsil 2007.a. kinnitati Suure-Jaani Vallavalitsuse poolt lasteaia nimeks Vastemõisa lasteaed Päevalill. Rühmade nimeks valiti Sinililled (noorem rühm) ja Võililled (vanem rühm).

Piirkonnas oli aga endiselt lasteaiakohtade puudus ja 1.veebruari 2016 avati projekti *Uute lasteaiakohtade loomine Suure-Jaani vallas* raames Vastemõisa lasteaias kolmas rühm. Rühma avamist toetas Euroopa Liidu Sotsiaalfond. Kolmas rühma sai nime Rukkililled ja seal sai koha 10 last. Seega on lasteaias laste plaaniline arv 40.

Oleme oma nime väärilised. Päevalille (ehk päevaketas, päevaroos, tulelill) õis on päikest täis, omanäoline, kaunis, täis naeru ja armastust nagu väikene laps ongi.

2.2 Lasteaed Päevalill liik

Lasteaed Päevalill on lasteaed kuni seitsmeaastastele lastele.

Lasteaias Päevalill on direktor moodustanud lasteaiarühmad. Nooremas rühmas on kolme- kuni viieaastased lapsed, vanemas rühmas on viie- kuni seitsmeaastased lapsed. Kolmandas rühmas on lapsed alates 3 eluaastast. Vabade kohtade olemasolul võetakse lasteaeda ka alla 3-aastaseid lapsi. Vajadusel moodustatakse liitühm.

Vajadusel muudetakse laste vanuselist jaotust rühmades.

Rühma registreeritud laste arv lasteasutuses on järgmine:

- 1) nooremas rühmas kuni 15 last;
- 2) vanemas rühmas kuni 15 last;
- 3) kolmandas rühmas kuni 10 last.

Lasteaia Päevalill tööaeg on 6.45 – 18.00 ning õppe- ja kasvatustegevus toimub eesti keeles. Lasteaed Päevalill on Põhja-Sakala valla allasutus.

2.3 Lasteaed Päevalill eripära

Lasteaia arengukavast:

- 1) kolme rühmaga looduslähedane lasteaed;
- 2) uus, rõõmus, soe maja ja sõbralikud inimesed;
- 3) lasteaed asub teise maja sees (Vastemõisa Rahvamajas);

Majas asuvad veel raamatukogu, perearsti keskus, noortekeskus, Suure-Jaani Kooli Vastemõisa õppekoht.

4) tegevus toimub erinevatel tasapindadel (0 korrus - köögi- ja söögiblokk; I korrus – personaliruumid; II korrus – laste ruumid; III korrus - avatud, ringikujuline ruum huvitava ventilatsioonikupliga).

5) Rühmade lapsed saavad teistes rühmades mängimas käia. See võimaldab suhelda erinevas vanuses lastega ning suhtlemistasandite mitmekesisus mõjutab laste sotsiaalset arengut.

Lasteaias PÄEVALILL toimub õppe- ja kasvatustegevus üldõpetuse põhimõttel.

Lasteaias kasutatakse elemente Johannes Käisi üldõpetuse põhimõtetest, Hea Alguse pedagoogikast, avastus- ja õuesõppe meetoditest, Kiusamisest Vabaks meetodikast, Samm-sammult meetodikast. Õppe- ja kasvatustegevuses kasutatakse Tervist Edendavate Lasteaedade (TEL) praktikaid ja osaletakse Tervist Edendavate Lasteaedade töös.

Lasteaia PÄEVALILL õppekava toetavad:

- 1) Ülevabariigilised (ülemaailmsed) kampaaniad (metsanädal, südamenädal, tervisepäev, loodusnädal, Lumest lumele-112, tervislik toitumine jne).
- 2) Liikumiskasvatuse õppeväljaku rajamine lasteaia õuealale (valmis projektina 2008.a.).
- 3) Turvalise lasteaia maakondlikku litsentsi omamine 2009.aastal.
- 4) Õuesõpe (2017 aasta suvel ehitati mänguväljakule varjualune, kus on võimalik õuesõppe tegevusi läbi viia igasuguse ilmaga).
- 5) Lasteaias korraldatavad üritused.

3. ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse EESMÄRGID

Riiklikus õppekavas on õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

Lasteaia PÄEVALILL õppe- ja kasvatustöö eesmärgid:

- 1) Lapsed on loovad ja rõõmsad tegutsejad.
- 2) Lapsed on algatusvõimelised, uudishimulikud ja aktiivsed õppijad.
- 3) Lapsed hoolivad oma kaaslastest, kodukohast, Eestist ja loodusest.
- 4) Lapsed teavad, et lasteaed on põnev ja usaldusväärne.
- 5) Lapsed teavad, mis rahvusesse nad kuuluvad ning on sallivad teiste rahvuste ja muude ümbritseva ühiskonna erisuste suhtes.
- 6) Lapsed peavad lugu oma kodust, perekonnast ja isamaast.
- 7) Lapsed mõistavad ja tunnetavad ümbritsevat maailma terviklikult ning huvituvad teistest maadest, rahvustest ja nende kommetest
- 8) Lapsed suhtuvad ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käituvad seda säästvalt.
- 9) Lapsed tunnetavad, et hea on olla terve, tunneb rõõmu iseenda ja kaaslaste tegemistest.
- 10) Lapsed tunnetavad, et turvaline on minna lasteaia lähedal asuvasse kooli, kus teda ootavad ees endised mängukaaslased.
- 11) Laste arengut toetavad ümbritsev keskkond, lasteasutuse personali ja lastevanemate koostöö.

4. ÕPPE - JA KASVATUSTEgevuse LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED, ÕPIKÄSITUS JA TINGIMUSED LAPSE SUUTLIKUSE ARENDAMISEKS

4.1 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldamise põhimõteteks on:

- 1) Lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine.
- 2) Lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine.
- 3) Lapse loovuse toetamine.
- 4) Mängu kaudu õppimine.
- 5) Humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine.
- 6) Lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine.
- 7) Lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine.
- 8) Üldõpetusliku tööviisi rakendamine.
- 9) Kodu ja lasteasutuse koostöö.
- 10) Eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.
- 11) Lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö.

4.2 Õpikäsitus

1) Õppimine on pidev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.

2) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervislikku seisundit jms. Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.

3) Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.

4.3 Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:

- 1) Kavandada oma tegevust, teha valikuid.
- 2) Seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega.
- 3) Kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes.
- 4) Arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle.
- 5) Hinnata oma tegevuse tulemuslikkust.
- 6) Tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ja tulla toime ebaõnnestumistega.

5. VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSTE EESMÄRGID, SISU, PÕHIMÕTTED JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti esitatakse kuues valdkonnas (edaspidi *valdkond*):

- 1) mina ja keskkond;
- 2) keel ja kõne;
- 3) matemaatika;
- 4) kunst;
- 5) muusika;
- 6) liikumine;
- 7) eesti keel kui teine keel

5.1 Valdkond *Mina ja keskkond*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkonna *Mina ja keskkond* sisu:

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- 3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- 4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
- 5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

2 - 3 aastased lapsed:

- 1) Teab oma eesnime;
- 2) Nimetab küsimisel oma lasteaiakaaslaste ja õpetajate ning õpetaja abi nimesid;
- 3) Tunneb oma näo- ja kehaosi, nimetab neid;
- 4) Vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk;
- 5) Osutab või kirjeldab kus on rühma mängu-, magamis- ja söögikoht ning pesemisruum ja wc;
- 6) Tunneb riietusesemeid ja nimetab neid;
- 7) Nimetab puhtuse jaoks vajalikke esemeid (seep, vesi, kääterätik);
- 8) Tunneb puu-ja köögivilju (nt. õun, pirn, ploom; kartul, porgand, kaalikas, peet; hernes, tomat, kurk, sibul, kapsas);
- 9) Nimetab tuntud metsloomi (karu, jänes, hunt rebane);
- 10) Nimetab tuntud koduloomi ja matkib nende häälsusi;
- 11) Osutab küsimisel tuntumatele putukatele (sipelgas, lepatriinu, mesilane);
- 12) Tunneb Eesti lippu;
- 13) Teab päästemasinaid (tuletõrje, politsei, kiirabi) ja milleks nad vajalikud on;
- 14) Tunneb liiklusvahendeid (nt. auto, buss, rong, veoauto, lennuk);
- 15) Kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi (vihma sajab, päike paistab);
- 16) Tunneb mõisteid märg ja kuiv;

17) Teab, et talvel on külm ja lumi on maas.

3 - 4 aastased lapsed:

- 1) tunneb enda kehaosasid;
- 2) on omandanud elementaarsed eneseteenindamisoskused (käte- ja hambapesu, juuste kammimise, tualetis käimise);
- 3) teab, et terve olemiseks on vaja liikuda värskes õhus, hoida puhtust ja toituda tervislikult;
- 4) eristab mõningaid kodu- ja metsloomi ning linde ;
- 5) tunneb mõnd taime nimetust;
- 6) oskab eristada aastaegadele kõige iseloomulikumaid tunnuseid; teab mõningaid liiklusvahendeid ja nende otstarvet;
- 7) oskab juhendada foori märguannetest;
- 8) tunneb mõnd liiklusmärki;
- 9) käitub tänaval arukalt, arvestades ohutust;
- 10) oskab hoida mänguasju.

4 - 5 aastased lapsed:

- 1) teab ja tunneb enda kehaosasid ja nende tööd;
- 2) teab, miks on vaja puhtust hoida ja kuidas levivad haigused ja pisikud;
- 3) tunneb tervisliku toitumise ja eluviiside põhimõtteid;
- 4) teab mis juhul ja oskab paluda abi numbril 112;
- 5) teab ja tunneb meeleorganeid ja nende tööd;
- 6) tunneb ja oskab nimetada tutvustatud loomi ja linde ning teab nende iseloomulikke tunnuseid, mõningaid käitumisjooni;
- 7) tunneb ja nimetab lähimas ümbruses kasvavaid puid, põõsaid ja lisaks mõningaid lilli;
- 8) oskab nimetada ja eristada ilmastikunähtusi, seostada neid aastaegadega ;
- 9) oskab ületada sõiduteed õiges kohas või paluda selleks täiskasvanu abi;
- 10) tunneb erinevaid sõidukeid;
- 11) teab lihtsamaid liiklusmärke ja nende tähendust;
- 12) oskab hoolivalt suhtuda mänguasjadesse, materjalidesse.

5 - 6 aastased lapsed:

- 1) teab ja tunneb erinevaid emotsioone;
- 2) teab miks ja mida on vaja süüa, et olla terve;
- 3) tunneb kehaosi ja saab aru erinevate elundite ülesannetest;
- 4) oskab hoida looduskeskkonda, säästa puhtast vett;
- 5) oskab paluda abi numbril 112;
- 6) eristab ning tunneb erinevaid linnu-, looma-, kala- ja taimeliike;
- 7) tunneb mõningaid ravimtaimi ning eristab tutvustatud mürgiseid seeni ja marju söödavatest;
- 8) tunneb ära ning oskab seostada muutusi taime- ja loomariigis aastaegade vaheldumisega;
- 9) teab, kuidas säästa ja hoida loodust;
- 10) oskab ületada sõiduteed nii fooriga kui reguleerimata ülekäigukohas;
- 11) tunneb lihtsamaid liiklusmärke;
- 12) teab erinevaid liiklusvahendeid, otstarvet, nendega seotud mõisteid;
- 13) oskab hoolivalt suhtuda materjalidesse, mänguasjadesse.

6 - 7 aastased lapsed:

- 1) tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
- 2) kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- 3) nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- 4) nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
- 5) mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
- 6) oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- 7) julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik;
- 8) kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
- 9) järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
- 10) suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- 11) kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- 12) kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- 13) selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
- 14) selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
- 15) mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- 16) kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- 17) teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

5.2 Vald kond Keel ja kõne

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna *Keel ja kõne* sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;

- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalsetes suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

2 - 3 aastased lapsed:

- 1) suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal;
- 2) osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajaduse korral rohkem kui ühe lausega;
- 3) vastab täiskasvanu küsimusele ja korraldusele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, häämitsuse või 1-2 sõnalise ütlusega;
- 4) oskab kasutada peamisi viisakusväljendeid (palun, aitäh);
- 5) kommenteerib enda tegevust mänguasjaga;
- 6) vaatab koos täiskasvanuga pilti ja leiab pildilt täiskasvanu poolt nimetatud eseme või sündmuse;
- 7) kasutab tuttavas situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1 - 2 sõnalisi lauseid (nt. Miku õue p.o Mikk tahab õue minna) ;
- 8) kasutab üksikuid käände- ja pöördvorme juhuslikult mõne sõna puhul (nt ainsuse omastav, osastav, tegusõna 3. pööre) ;
- 9) mõistab sõnu (rohkem kui 50) ühes kindlas tähenduses tuttavas olukorras;
- 10) hääldab õigesti enamikku häälikuid (erandid võivad olla r, s, k, õ, ü) ;
- 11) kuulab erinevaid helisid ja otsib heli või hääle tekitajat (mis tegi sellist häält?) ;
- 12) oskab laduda lihtsamaid puslesid ja mustreid;
- 13) loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust.

3 – 4 aastased lapsed:

- 1) teab oma ees- ja perekonnanime;
- 2) teab oma pereliikmete nimesid;
- 3) moodustab lauseid;
- 4) suudab jutustada sündmustest oma elus.

4 - 5 aastased lapsed:

- 1) suhtleb viisakalt, ootab oma kõnejärjekorda;
- 2) oskab rääkida oma perest, kogemustest;
- 3) keelekasutus on enamasti õige.

5 - 6 aastased lapsed:

- 1) kuulab ja paneb tähele, suudab jälgida ja meeles pidada täiskasvanu selgitust;
- 2) jutustab oma elust ja kogemustest, rääkides selgelt ja arusaadavalt;
- 3) oskab kirjeldada tuttavate esemete ja nähtuste omadusi;

4) tunneb ja kirjutab mõningaid tähti.

6-7 aastased lapsed:

- 1) tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
- 2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- 3) suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- 4) jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
- 5) kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- 6) kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördvorme ainsuses ja mitmuses;
- 7) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
- 8) hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- 9) tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjpildis ära mõned sõnad;
- 10) kirjutab joonistähedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;
- 11) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

5.3 Valdkond *Matemaatika*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna *Matemaatika* sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;

- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

2 – 3 aastased lapsed:

- 1) eristab põhivärve, leiab tuttava värvi ümbritsevast; kasutab mõisteid üks ja palju;
- 2) loendab esemeid (vähemalt kaheni);
- 3) leiab erinevate esemete hulgast 1-2 täiskasvanu kirjeldatud eset;
- 4) teab, mida on kaks (kätt, jalga, silma, kõrva);
- 5) rühmitab esemeid suuruse järgi (suured, väikesed);
- 6) leiab vähemalt ühe olulise sarnasuse;
- 7) paigutab esemeid üksteise sisse, peale. Suudab tuttavates ruumides (kodu, rühmaruumid) üles leida nimetatud kohad;
- 8) paigutab kella numbrilaua numbrid õigesti (pusle);
- 9) matkib täiskasvanu juhendamisel mängus öö ja päeva tähendust;
- 10) on tuttav mõistetega pikk-lühike, lai kitsas suur-väike;
- 11) juhendamise abil leiab sarnase kujundi (toppimise mängud).

3 - 4 aastased lapsed:

- 1) suudab eristada ja liigitada esemeid erinevate tunnuste alusel;
- 2) tunneb põhivärvusi;
- 3) tunneb mõningaid arve.

4 - 5 aastased lapsed:

- 1) tunneb tasapinnalisi kujundeid;
- 2) oskab moodustada hulki;
- 3) oskab võrrelda esemeid;
- 4) oskab mõõta sammu abil.

5 - 6 aastased lapsed:

- 1) tunneb ja nimetab lihtsamaid tasapinnalisi ja ruumilisi kujundeid;
- 2) teab järgarve kümne piires;
- 3) liidab ja lahutab viie piires;
- 4) järjestab ja rühmitab esemeid ja nähtusi suurus-, asendi- ja ajatunnuste alusel.

6 -7 aastased lapsed:

- 1) määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
- 2) võrdleb hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*;
- 3) teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12

- järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- 4) liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke + , - , =;
 - 5) koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesti;
 - 6) järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
 - 7) rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
 - 8) kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
 - 9) oskab öelda kellaaega täistundides;
 - 10) nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva;
 - 11) mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nööri vms);
 - 12) eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
 - 13) leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

5.4 Valdkond *Kunst*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna *Kunst* sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;

6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;

7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

2 – 3 aastased lapsed:

- 1) leiab ümbritsevas juhendamise toel sinise, kollase, punase ja roheline värvi;
- 2) annab oma kritseldustele nimetusi, räägib meelsasti, mida oma töös kujutab;
- 3) on tutvunud näpuvärvidega, pintsliga ja guaššvärvidega, pliiatsite ja kriitidega, nende sihipärane kasutamine;
- 4) tõmbab pintsliga erineva suurusega jooni, teeb täppe (ümarale siluutile nägu);
- 5) jätab värviga kaetud paberile jäljendeid švammiga, templiga; juhendamisel võtab pintsliga värvi, loputab pintsli vees; tõmbab pintsliga erineva suurusega jooni, teeb täppe;
- 6) teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid (auke, triipe) jne.;
- 7) leiab piltidelt üles tuttavaid esemeid; vaatleb pilte, raamatute illustratsioone.
- 8) vaatleb pilte, näidistöid, raamatuillustratsioone ning vastab küsimustele. Näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest.

3 – 4 aastased lapsed:

- 1) teab põhi- ja täiendvärvi;
- 2) oskab kasutada lihtsamaid töövõtteid joonistamisel, maalimisel, voolimisel, kleepimisel;
- 3) joonistab äratuntavalt elusolevust, maja;
- 4) oskab kasutada eakohaseid töövahendeid.

4 – 5 aastased lapsed:

- 1) vaatleb ja kujutab nähtut;
- 2) teab ja kasutab erinevaid värvi;
- 3) joonistab ja maalib äratuntavalt inimest (erinevad kehaosad), puud, ehitisi, linde, loomi;
- 4) voolib, voldib, rebib lihtsaid kujundeid.

5 – 6 aastased lapsed:

- 1) vaatleb ja kujutab äratuntavalt, inimesi, loomi, ehitisi, masinaid, loodust;
- 2) teab, segab kokku ja kasutab erinevaid värvi;
- 3) kasutab varemõpitud tehnikaid ja võtteid kombinatsioonis uutega;
- 4) käsitseb õigesti kunsti- ja kirjutusvahendeid: pliiatsit, pintsli, kääre, naasklit, voolimispulka.

6 – 7 aastased lapsed:

- 1) leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi sooseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- 2) väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja

- fantaasiaid;
- 3) kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
 - 4) kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;
 - 5) keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
 - 6) loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
 - 7) koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;
 - 8) kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

5.5 Valdkond *Muusika*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna *Muusika* sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne*, *Kunst* jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

2 – 3 aastased lapsed:

- 1) reageerib emotsionaalselt vastavalt muusika iseloomule (nt plaksutab, kõigub kehaga vms).
- 2) püüab õpetajaga kaasa laulda üksikuid sõnu või silpe laulust. Osaleb laulude esitamisel (plaksutab, vaikib või laulab kaasa);
- 3) suudab kuulata laulu õpetaja esituses;
- 4) teab, mis on kehapill;

- 5) tunneb ära laulu tekstist lähtuvalt nagu näiteks loomi (näu-auh, mää, muu), sõidukit (piip, tuut, pörr-pörr jne.);
- 6) oskab kasutada kõlapulkasid, trumme ja kuljuseid ning lüüa nendega pulssi. Kuulab välja pausi (ei mängi ettenähtud kohas pilli ega häälitse);
- 7) oskab kasutada vastavalt laulu sisule kõlapulkasid, trummi, kuljuseid;
- 8) liigub õpetaja juhendamisel ja eestnaitamisel läbisegi loomi või sõidukeid matkides;
- 9) väljendab ennast matkides vabalt oma tunde järgi loomi, linde, sõidukeid.
- 10) liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit (näiteks kõnd-jooks, päkkadel kõnd, ühe ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, keerutamine paarilisega).

3 – 4 aastased lapsed:

- 1) laulab ja tantsib muusika saatel;
- 2) kuulab tähelepanelikult, saab aru muusikast;
- 3) oskab mängida mõningate rütmipillidega.

4 – 5 aastased lapsed:

- 1) teab peast mõnd laulu;
- 2) laulab üksi ja koos teistega;
- 3) tantsib koos teistega;
- 4) saadab laulu rütmipillil.

5 – 6 aastased lapsed:

- 1) hoiab rütmi laulmisel ja liikumisel;
- 2) oskab käsitseda rütmipille;
- 3) kasutab lihtsaid tantsusamme, tantsides üksi ja paarilisega;
- 4) teab peast paari vähemalt kahesalmilist laulu.

6–7aastased lapsed:

- 1) laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
- 2) laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansambelis kui ka üksi;
- 3) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- 4) eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- 5) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- 6) mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
- 7) mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambelis;
- 8) liigub vastavalt muusika meeleolule;
- 9) väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

5.6 Valdkond *Liikumine*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;

- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna *Liikumine* sisu:

- 1) kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

2 – 3 aastased lapsed:

- 1) arvestab aktiivses tegevuses rühmakaaslastega;
- 2) liigub õpetaja juhendamisel ohutult;
- 3) on omandanud kõik põhilised liikumisviisid;
- 4) sooritab ettenäitamisel asendeid ja liigutusi;
- 5) sooritab harjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega;
- 6) säilitab tasakaalu jooksmisel;
- 7) oskab palli viia ja tuua ettenähtud objektini, veeretada palli mõlema käega;
- 8) matkib õpetajat harjutuste sooritamisel;
- 9) püüab sooritada liikumisi üheaegselt;
- 10) liigub entusiastlikult omas rütmis;
- 11) veeretab palli;
- 12) märkab, et mängudel on reeglid;
- 13) teab, et on olemas erinevad spordialad.

3 – 4aastased lapsed:

- 1) valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvate harjutuste täitmisel;
- 2) kasutab erinevaid spordivahendeid;
- 3) oskab sooritada õpitud harjutusi erinevate vahenditega.

4 – 5 aastased lapsed:

- 1) liigub vabalt ja orienteerub ruumis;
- 2) oskab kasutada ja sooritada harjutusi erinevate spordivahenditega;
- 3) tunneb erinevaid spordialasid ja oskab neid sooritada .

5 -6 aastased lapsed:

- 1) laps on kehaliselt aktiivne;
- 2) valitseb oma liigutusi ja liikumist erinevates mängudes ja tegevustes nii ruumis kui õues;
- 3) säilitab tasakaalu liikumisel ja staatilistes asendites, kontrollib oma rühti seismisel ja istumisel;
- 4) oskab käsitseda lihtsamaid mängu- ja spordivahendeid .

6–7 aastased lapsed:

- 1) keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
- 2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- 3) sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- 4) sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- 5) säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- 6) kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- 7) matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
- 8) sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;
- 9) liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- 10) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
- 11) mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
- 12) peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- 13) nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

5.7 Vald kond Eesti keel kui teine keel

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- 2) soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- 3) tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- 4) kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

Valdkonna *Eesti keel kui teine keel* sisu:

- 1) kuulamine;
- 2) kõnelemine;
- 3) Eesti kultuuri tutvustamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- 2) pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- 3) suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- 4) korraldatakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- 5) vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- 6) valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- 7) pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

2 – 3 aastased lapsed:

- 1) laps tunneb huvi eesti keele vastu;
- 2) kuulab ja tajub eesti keele kõla;
- 3) kordab järele lihtsamaid sõnu;
- 4) tunneb huvi Eesti rahvussümboolika vastu.

3 - 4 aastased lapsed:

- 1) tunneb huvi eesti keele vastu;
- 2) kuulab ja tajub eesti keele kõla;
- 3) kordab järele lihtsamaid sõnu.

4 - 5 aastased lapsed:

- 1) reageerib adekvaatselt lihtsamatele korraldustele;
- 2) kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist;
- 3) mõistab lihtsamaid õpitud küsimusi;
- 4) tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid;
- 5) teab õpitud lihtsamaid viisakusväljendeid;
- 6) tunneb aktiivset huvi asjade nimetuste vastu;
- 7) kordab järele õpitud sõnu ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks;
- 8) oskab vastata lihtsamatele küsimustele
- 9) hääldab järele kuulatud sõnu;
- 10) tunneb ära Eesti lipu ja oskab seda kirjeldada;
- 11) oskab nimetada, mis riigis ta elab;
- 12) tunneb huvi Eestis tähistatavate rahvakalendri tähtpäevade vastu;
- 13) tunneb huvi eesti rahvaloomingu vastu.

5 -6 aastased lapsed:

- 1) reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele;
- 2) kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist ning tunneb kuuldu pildil ära;
- 3) mõistab õpitud küsimusi;
- 4) tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid;
- 5) kasutab õpitud viisakusväljendeid;
- 6) kasutab õpitud sõnu esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks;
- 7) oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid;
- 8) kasutab endast rääkides sõna MINA;
- 9) vastab küsimustele õpitu piires;
- 10) teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust;
- 11) tunneb huvi eesti keeles lugemise ja kirjutamise vastu;
- 12) tunneb kirjaõppimist ära oma nime;
- 13) tunneb Eesti rahvussümbolitest ära Eesti lipu, rahvuslille ja rahvuslinnu ning oskab neid nimetada;
- 14) oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklikke ja rahvuslikke tähtpäevi;
- 15) oskab laulda mõnda tuntud eesti lastelaulu;
- 16) teab mõnda eestikeelset liisusalmi.

6- 7 aastased lapsed:

- 1) reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele;
- 2) kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud õpitud suhtlus situatsiooniga;
- 3) mõistab etteloetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu;
- 4) mõistab esitatud küsimusi;
- 5) tunneb ära õpitud/omandatud sõnad ja väljendid ning mõistab neid;
- 6) kasutab elementaarseid viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides;
- 7) kõneleb õpitud sõnavara piires, suudab algatada ja lõpetada lihtsamat vestlust;
- 8) vastab küsimustele ning oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi;
- 9) moodustab ise lihtsamaid fraase ja lihtlauseid;
- 10) räägib õpitud sõnavara piires endast ja oma perest ning vestleb õpitud teemadel;
- 11) teab peast mõnda eestikeelset luuletust ja laulu;
- 12) tunneb eesti keele häälikuid ja tähti;
- 13) hääldab korrektselt lihtsamaid häälikuid;
- 14) tunneb kirjaõppimist ära mõned eestikeelsed sõnad;
- 15) oskab kirjutada oma nime trükitähtedega;
- 16) teab ja oskab Eesti rahvussümbolitest kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslinnu ning nimetab vähemalt kaks eesti rahvustoitu;
- 17) oskab kirjeldada mõne Eestis tähistatava tähtpäevaga seotud kombeid, sh oma kogemuste põhjal;
- 18) oskab laulda mõnda lihtsamat eesti rahvalaulu;
- 19) tunneb ära eesti rahvarõivad.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet;
- 2) tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes;
- 3) saab aru korraldusest ja toimib vastavalt;
- 4) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires;
- 5) kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;

- 6) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;
- 7) oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid, tuntud inimesi.

6.ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus, sealhulgas suveperioodil)

6.1 Lasteasutus korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini. Lühimaks kavandatavaks perioodiks on üks nädal. Pikamaks perioodiks on üks aasta. Suvine õppeperiood on 1.juunist kuni 31. august. Sellel ajaperioodil on tegevuste algatajaks lapsed, toimub õpitu kordamine ning põhirõhk on mängulisel õuetegevustel.

6.2 Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab lähtuvalt laste vanusest päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. Lasteaias PÄEVALILL korrigeeritakse rühmade päevakava igal õppeaastal vastavalt laste vanusele koostöös rühmaõpetaja, direktori ja lastevanematega. Lasteaia päevakava kinnitab direktor.

6.3 Rühmade päevakavas on kindel koht hommiku- ja lõunasöögil ning õhtuootel, laste puhkehetkel ning muusika tegevusel. Ülejäänud päev möödub lastel tegutsedes, mängides, õues olles, tööd tehes, õppekäikudel käies.

6.4 Õpetajate ja terve maja personali omavahelises koostöös koostatakse 31. augustiks lasteaia aastane tegevuskava. Tegevuskavas on võimalik teha jooksvalt muudatusi ja täiendusi.

6.5 Info õppeaasta jooksul toimuvatest üritustest on lasteaia kodulehel.

6.6 Lasteaia tegevuskava põhjal koostavad õpetajad oma rühma tegevuskava, kus on välja toodud õpetajate poolt planeeritud tegevuste eesmärgid, planeeritud üritused ning koostöö lastevanematega. Rühma tegevuskava koostamisel arvestatakse aastaegade vaheldumist, rahvakalendri tähtpäevi ja päevakorda kerkinud olulisi ning lastele huvipakkuvaid teemasid. Õppe- ja kasvatustegevused on seotud nädala teemadega ning lõimitud eri valdkondade sisu ja tegevustega.

6.7 Rühma tegevuskava alusel planeeritakse nädalaplaan. Nädalaplaan asub lastevanematele nähtaval kohal (infostendil).

6.8 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab pedagoog lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

6.9 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.

6.10 Iga õpetaja kavandab õppe- ja kasvatustegevuse ning koostab õppe- ja kasvatustegevuse tegevuskava rühmale, kus ta on õpetajaks, lähtuvalt ainekavast.

6.11 Ainekavade koostamise aluseks on võetud „Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava“ VV 29. mai 2008 määrus nr 87 .

6.12 Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas seotult kodukohta inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas.

6.13 Tegevuskoha valikul arvestatakse nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärke, eri valdkondade sisude ja tegevuste lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning pedagoogide ja personali kaasamist.

6.14 Täiskasvanu osaleb õppe- ja kasvatustöö protsessis juhendaja ja toetajana.

7. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel, õppekava- ja lapse individuaalsel arendamisel ning lapse kohta tagasiside andmisel lapsevanemale.

Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Pedagoogid viivad vaatlusi läbi kindla plaani alusel ning lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.

Laste arengu hindamine aitab:

- 1) Näha iga lapse individuaalsust ning oma töös sellega arvestada.
- 2) Vältida lastele liiga kergete või raskete ülesannete andmist.
- 3) Ennetada võimalike õpiraskuste teket.
- 4) Õigeaegselt märgata lapse üld- või eriandekust ja erivajadust.
- 5) Suunata erivajadustega last õigeaegselt spetsiaalsetele uuringutele.
- 6) Välja töötada tegevusplaani, milles on arvestatud laste individuaalsete vajadustega.
- 7) Lastega tegelejal analüüsida oma töö tulemuslikkust ja vajadusel muuta oma töömeetodeid.

7.1 Lapse arengu hindamise põhimõtted ja korraldus:

- 1) Lapse arengu hindamisel jälgitakse lapse kehalist, vaimset ja sotsiaalset arengut
- 2) Lapse arengu hindamisel tunnustatakse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi. Arengut hinnatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut. Lapse arengu eeldatavaid tulemusi ei käsitleta kõigile kohustuslikena.
- 3) Igale lapsele koostatakse arengumapp.
- 4) Lapse arengu hindamiseks täidab rühmaõpetaja 2 korda aastas **lapse arengu hindamise tabelid (Lisa 1)**. Lisaks kasutab õpetaja lapse arengu jälgimisel märkmete tegemiseks **Vaba vaatluse kaarti (Lisa 2)**. Lapse arengu erisuste ilmnemisel avatakse

vajadusel **Lapse individuaalsuskaart (Lisa 5).**

6) Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust sügisel lastevanemate koosolekul.

7) Vähemalt üks kord õppeaastas viib õpetaja lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi lapse arenguveestluse. Arenguveestlusel annab lapsevanemale tagasisidet ka logopeed.

8) Arenguveestluse käigus antakse kahepoolset tagasisidet lapse arengust ning kavandatakse mõlemapoolsed edasised tegevused lapse arengu toetamisel.

9) Logopeed teostab iga õppeaasta algul kõigi laste kõne uuringu ja fikseerib tulemused. Logopeed selgitab välja kõneliste erivajadustega lapsed. Logopeed teavitab lapsevanemaid, kui lapsel on vajadus osaleda logopeedilistes tegevustes.

10) Rühmaõpetaja teavitab lapse arengu probleemidest logopeedi.

11) Lapse arengu hindamise ja arenguveestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

7.2 Meetodid lapse arengu hindamiseks:

1) Vaatlusmeetod (Vaba vaatluse kaart-Lisa 2)

2) Laste intervjuerimine

3) Laste tööde analüüs (joonistamise test)

4) Lapsevanema küsitlus, ankeet

5) Lapse arengu hindamine (Lapse arengu hindamise tabel-Lisa 1)

7.3 Arengumapp

Lapse arengu jälgimiseks koostatakse igale lapsele arengumapp. Arengumapis säilitatakse informatsiooni lapse arengu kohta lasteasutuses.

Arengumapi eesmärk on lapse kasvu ja arengu nähtavaks tegemine eelkõige lapsele endale, tema vanematele, aga samuti täiskasvanutele, kes lapsega lasteaias tegelevad.

Lapsevanemal on alati õigus tutvuda oma lapse arengumapiga.

Lasteaiast lahkudes saab laps oma arengumapi kaasa.

Arengumapp sisaldab:

1) tähelepanekuid lapse tegevuse ja tööde kohta;

2) lapse kunstitöid;

3) lapse huvitavaid ütlemissi;

4) töölehti;

5) temaatilisi küsimustikke, arvamusi;

6) vajadusel individuaalset arenduskava.

7.4 Hinnatavad üldoskused

Üldoskused on lapse arengut iseloomustavad suutlikkused.

Lapse areng võib individuaalselt suuresti varieeruda. Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma: mänguuskused, tunnetus- ja õpioskused, sotsiaalsed oskused ja enesekohased oskused.

7.4.1 Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Eeldatavad mänguoskused vanuseti.

2-3 aastased lapsed:

- 1) toob täiskasvanu ergutusel mängudesse järk- järgult uusi kogetud tegevusi
- 2) matkib mitmesuguseid igapäevaolukordi;
- 3) mängib nii realistlike lelude kui ka asendusmänguasjadega;
- 4) kooskõlastab erinevaid liigutusi muusikaga;
- 5) matkimismängude kaudu on omandanud erinevaid liigutus- ja kõnemudeleid;
- 6) tegevused on sihikindlamad ja käeliigutused alluvad silmade kontrollile (klotside ladumine, lükkimine), tegutseb ühe mänguasjaga pikemalt;
- 7) tajub esemeid mitme meelega (vaatlemine, kuulamine, kompimine).

3–4 aastased lapsed:

- 1) oskab arvestada mängus kaaslastega;
- 2) paneb mänguasjad kindlaksmääratud kohale;
- 3) viib mängu lõpule.

4 -5 aastased lapsed:

- 1) oskab täita üldkehtivaid käitumisnorme mängudes;
- 2) kasutab viisakussõnu teiste lastega suhtlemisel;
- 3) oskab mängida reeglite järgi;
- 4) viib alustatud mängu lõpuni;
- 5) oskab kasutada saadud teadmisi iseseisvates mängudes.

5 - 6 aastased lapsed:

- 1) oskab anda hinnangut nii teiste kui oma mängudele;
- 2) väljendab oma arvamust ning seisukohti ning oskab neid põhjendada;
- 3) oskab mängida reeglite järgi;
- 4) viib alustatud mängu lõpuni;
- 5) oskab kasutada saadud oskusi iseseisvates mängudes;
- 6) ühise tegutsemise oskus;
- 7) oskab mängides olla heatahtlik ja teisi arvestav;
- 8) arvestab mängureegleid ühistes mängudes;
- 9) ootab mängudes oma järjekorda.

6 – 7aastased lapsed:

- 1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- 2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- 3) algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;
- 4) täidab mängudes erinevaid rolle;
- 5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;

- 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- 7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus
- 8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

7.4.2 Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Eeldatavad tunnetus- ja õpioskused vanuseti:

2–3 aastased lapsed:

- 1) leiab tegutsemisajendi, plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga, saab aru täiskasvanu suunamisest kõne kaudu;
- 2) plaanib osaliselt oma käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel;
- 3) keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, tähelepanu ei ole veel püsiv;
- 4) tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega;
- 5) kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mälupilte;
- 6) mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid;
- 7) on omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada;
- 8) osaleb dialoogis;
- 9) individuaalsel juhendamisel rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi;
- 10) tal on ettekujutus arvamõistest ja värvuste nimetusest;
- 12) omandab uusi seoseid, mõisteid, teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu.

3 – 4 aastased lapsed:

- 1) laps plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga;
- 2) laps keskendub tegevusele lühikeseks ajaks;
- 4) tegutseb vahetult konkreetsete asjadega;
- 5) kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi;
- 6) mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid;
- 7) on omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada;
- 8) osaleb dialoogis;
- 9) jälgib lihtsaid lookesi;
- 10) mõistab osaliselt lihtsamat kõnet ja saab aru lihtsamatest ülekantud tähendustest;
- 11) rühmitab asju ja esemeid;
- 12) tal on ettekujutus arvamõistest ja värvuste nimetustest;
- 13) leiab võrdluse alusel asjades ühiseid ja erinevaid jooni ning nendevahelisi seoseid, kasutab info saamiseks keelt;
- 15) tema ettekujutus oma teadmistest ja oskustest on ebarealistlik.

4 – 5 aastased lapsed:

- 1) oskab osaliselt oma tegevusi plaanida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiseteta, kuid autoriteetide toel;
- 2) plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme;

- 3) saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest,
- 4) järgib lihtsaid reegleid;
- 5) huvitub võistlusmängudest ja tahab olla edukas;
- 6) osaleb ühistegevuses ning teeb koostööd teiste lastega;
- 7) liigitab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi, keskendub tegutsedes mitmele nähtavale ja eristavale tunnusele;
- 8) saab aru arvumõistest, huvitub tähtedest;
- 9) omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu;
- 10) tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi;
- 11) reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga, hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet;
- 12) tegutseb koos teistega, teda motiveerivad tegevused eakaaslastega;
- 13) tema keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid;
- 14) konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte;
- 15) osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes.

5-6 aastased lapsed:

- 1) plaanib oma igapäevategevusi, seab eesmärged ning üritab alustatud tegevused lõpetada;
- 2) suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20-30 minutiks;
- 3) kasutab kujutlusi luues ja tegevusi planeerides sisekõnet;
- 4) kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks;
- 5) järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada;
- 6) kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale;
- 7) osaleb aktiivselt käelistes ja loovtegevustes;
- 8) saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis-ruumilisest järjestusest;
- 9) kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudses kui ka sarnases olukorras;
- 10) kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, teadvustab kordamise vajadust.

6 – 7aastased lapsed:

- 1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- 2) mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- 3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- 4) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- 5) tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- 6) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- 7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
- 8) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

7.4.3 Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Eeldatavad sotsiaalsed oskused vanuseti:

2–3 aastased lapsed:

- 1) saab aru, et inimestel võivad olla erinevad tunded ja emotsioonid;
- 2) väljendab tugevaid emotsioone, oma mina;
- 3) võib karta tundmatuid uusi asju;
- 4) jagab mõnikord asju ka teistega, valdavalt siiski omandihoidja;
- 5) loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos;
- 6) algatab vestlust eri teemadel.
- 7) järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes jäljendab igapäevaelu rolle ja tegevusi.

3 – 4 aastased lapsed:

- 1) osaleb täiskasvanuga ühistegevustes, teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti;
- 2) jagab oma asju mõnikord ka teistega, valdavalt on siiski omandihoidja;
- 3) loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos;
- 4) algatab vestlust eri partneritega erinevatel teemadel, tajub, mida teised teavad ja mis on neile uus;
- 5) täidab igapäevaelu rutiini;
- 6) järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes jäljendab igapäevaelu rolle ja tegevusi.

4- 5 aastased lapsed:

- 1) püüab vahel teisi abistada ja lohutada, tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest;
- 2) osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega, kuid eelistab üht rühmakaaslast rühmale;
- 3) arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib autoriteet;
- 4) saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest ning järgib neid igapäevases suhtluses, püüab täita kodukorra reegleid;
- 5) saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest;
- 6) huvitub võistlummängudest ning tahab olla edukas.

5-6 aastased lapsed:

- 1) tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses;
- 2) eelistab omasoolisi mängikaaslasi; kujunevad esimesed sõprussuhted;
- 3) järgib mängudes ja tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt; oskab reegleid teistele selgitada;
- 4) järgib sotsiaalset rutiini.

6-7aastased lapsed:

- 1) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;

- 2) tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- 3) hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- 4) osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- 5) oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
- 6) loob sõprussuhteid;
- 7) saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
- 8) teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- 9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- 10) järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- 11) selgitab oma seisukohti.

7.4.4 Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Eeldatavad enesekohased oskused vanuseti:

2-3 aastased lapsed:

- 1) oskab oodata oma järjekorda;
- 2) koristab mänguasju (nt. peale mängu lõpetamist);
- 3) oskab kasutada lusikat, joob iseseisvalt tassist;
- 4) läheb ise potile;
- 5) leiab oma rätiku, poti, tooli, voodi, kapi;
- 6) oskab käsi pesta ja kuivatada;
- 7) sööb ja joob puhtalt;
- 8) tunneb nina pühkimise vajadust;
- 9) riietub iseseisvalt (vajab abi paelte sidumisel, trukkide kinnitamisel);
- 10) oskab trepil kõndida üles ja alla.

3 – 4 aastased lapsed:

- 1) saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid;
- 2) on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus;
- 3) väljendab tugevaid emotsioone, oma mina;
- 4) võib karta tundmatuid ja uusi asju;
- 5) tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia;
- 6) tema enesekindlus on kõikuv, enesekindluse saavutamiseks vajab ta turvalisust, tunnustust, rutiini ja reegleid.

4 –5 aastased lapsed:

- 1) väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele;
- 2) tahab olla iseseisev, kuid sageli ei ole tal enda suutlikkusest realistlikku ettekujutust;
- 3) saab hakkama eneseteenindamisega (riietub, sööb, joob iseseisvalt), tal on kujunenud tualetiharjumused;
- 4) teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi;
- 5) seab endale mõningaid eesmärke ja täidab neid;
- 6) väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu.

5-6 aastased lapsed:

- 1) seab endale eesmärged ja üritab neid ellu viia;
- 2) on oma tegevustes orienteeritud tunnetusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele;
- 3) suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil.

6 -7aastased lapsed:

- 1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
- 2) kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
- 3) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- 4) algatab mängu ja tegevusi;
- 5) tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
- 6) teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- 7) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- 8) kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

8. KOOLIVALMIDUSE SAAVUTAMINE

8.1 Kooliks ettevalmistus

- 1) Lapse ettevalmistamine kooliks algab juba enne lasteaeda tulekut ja jätkub ühtse järjepideva protsessina kuni lapse kooli minekuni. Oluline on lapse igakülgne valmisolek koolis õppimiseks. Lasteaed lähtub õpetamisel lasteaia õppekavast, lasteaia ainekavadest ja riiklikus õppekavas ettenähtud üldoskustest, mida laps peaks olema omandanud kooliminekuks ehk siis 6-7a. Tihedat koostööd tehakse lapse vanematega, kes on lapse arengu eest vastutavad ning lasteaed toetab neid. Lapse kooliks ettevalmistamiseks, lapse arendamisetöösse ja kooliküpsuse hindamisse kaasatakse ka logopeed.
- 2) Laste, kes on lasteaeda tulnud alles viimasel aastal enne kooli, arengutasemega ja teadmistega erinevates ainevaldkondades tutvub õpetaja 1.septembrist kuni 1.oktoobrini. Vajadusel tehakse talle individuaalne õppekava lähtudes tema arengutasemest. Seda tuleb teha selleks, et saavutada lapse igakülgne valmisolek kooliks.
- 3) Lapse vanemaid, kelle laps ei saavuta kooliminekuks mingitel põhjustel kooliküpsust, teavitatakse võimalusest taotleda koolikohustuse täitmise edasilükkamist.

8.2 Koolivalmiduse selgitamine ja koolivalmiduskaart

Koolivalmidus on valmisolek minna mänguliselt põhitegevuselt üle õpitegevusele. Laste kujunevat koolivalmidust tutvustatakse sügisesel lastevanemate koosolekul. Kokkuvõtte tehakse arenguvestlusel lapsevanematega. Võimalusel tehakse koostööd kooliõpetajaga.

Lapse koolivalmiduse hindamisel saadud arengu tulemusi kirjeldatakse üldoskuste ning õppe-ja kasvatustegevuste valdkondades **Lapse koolivalmiduse kaardil (Lisa 3)**, tuues

välja lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed. Koolivalmiduskaardile märgitakse lapse lasteasutuses viibitud ajaperiood.

Koolivalmiduskaardi allkirjastavad selle koostamisel osalenud õpetajad, logopeed, direktor ja lapsevanem.

8.3 Koostöö kooliga

Koostööd kooliga arendatakse selleks, et muuta lastele koolimine sujuvaks, huvitavaks ja stressivabaks.

Koostöövõimalused kooliga lapsevanematele:

- 1) Lasteaia lähedaste koolide õppimisvõimaluste tutvustamine (koolide töötajad)
- 2) Koolimaja ja õpetajatega tutvumine
- 3) Koolipsühholoogi vm spetsialistiga kohtumine koolivalmiduse teemadel

Koostöövõimalused kooliga lastele:

- 1) Õppekäigud kooli koolimaja ja õpetajaga tutvumiseks
- 2) Erinevate ürituste korraldamine kooli ja lasteaiaga koostöös kaasates ka lapsevanemaid

Koostöövõimalused lasteaia ja kooli õpetajatele:

- 1) vajadusel lastevanemate nõustamine;
- 2) järjepidevus, seotus lasteaia ja kooli õppekavade vahel;
- 3) kooliküpsuse hindamine võimalusel koostöös esimeste klasside õpetajatega.
- 4) laste kooliks ettevalmistamise võimalused ja probleemid

8.4 Koolikohustuse täitmise edasilükkamine

Vastavalt haridusseadusele (RT 1992, 12, 192) ning põhikooli- ja gümnaasiumiseadusele (RT I 2010, 41, 240) on põhikooli ulatuses õppimine kooliealistele lastele kohustuslik.

Koolikohustuslikud on kõik lapsed, kes jooksva aasta 1. oktoobriks saavad 7-aastaseks, ei ole veel 17-aastased ning ei ole lõpetanud põhikooli või sellega samaväärset õppeasutust. Koolikohustuslikud on ka keha- ja vaimupuudega ning eriabi või kasvatuse eritingimusi vajavad lapsed, samuti Eestis alaliselt elavate välisriikide kodanike ja kodakondsuseta isikute lapsed (välja arvatud välisriikide esindajate lapsed).

Lapsevanem võib soovi korral taotleda kooliväliselt nõustamismeeskonnalt (Innove, Rajaleidja Keskus) lapse koolikohustuse täitmise alustamise edasilükkamist ühe õppeaasta võrra.

Taotlusele on lisatud dokumendid (lasteaia poolt):

-koolieelses lasteasutuses käiva lapse individuaalne arenduskava, koolieelses lasteasutuses või ettevalmistusrühmas käiva lapse kohta pedagoogi koostatud iseloomustus või koolivalmiduskaart (selle olemasolul)

-lapse individuaalse arengu jälgimise kaart.

Lapsevanema avalduse alusel vormistab lasteasutus koolivälisele nõustamismeeskonnale lapse iseloomustuse.

Iseloomustuse kirjutavad ja allkirjastavad lapse õpetajad ja kinnitab direktor.

Iseloomustuses märgitakse ära:

- Lapse andmed: ees- ja perekonnanimi, sünniaeg, elukoht, kodune telefon.
- Vanemate andmed: ema ees- ja perekonnanimi, töökoht, isa ees- ja perekonnanimi, töökoht.
- Millal laps tuli lasteaeda (kui vanalt).
- Kuidas õpetaja arvates on laps õppeprogrammi omandanud.
- Millised raskused või puudujäägid on õpetaja arvates lapsel õppeprogrammi omandamisel.
- Kodu mõjud, lastevanemate koostöö lasteaiaga.
- Õpetajate arvamus ja soovitus koolipikenduse kohta.
- Kuidas on lapsel arenenud mootorika, mälu, mõtlemine, taju.
- Lapse põhimeeleolu.
- Kuidas saab laps aru korraldustest.

9.ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas on defineeritud erivajadustega last järgmiselt:

erivajadustega laps on laps, kelle võimetest, terviseseisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isikuomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.

Sõltuvalt tekkepõhjustest ja eripärast on arenguliste erivajaduste määratlemise aluseks kuulmisnägemis-, kõne-, keha- ja intellektipuuded, spetsiifilised arenguhäired, emotsionaalsed ja käitumishäired.

Erivajaduse alla kuuluvad eriandekusega (näiteks muusikaline eriandekus) lapsed, teisest kultuuri- ja keelekeskkonnast pärit lapsed ja ka erinevatel põhjustel koolipikendust saanud lapsed.

Erivajadustega lapsega tehtava töö peaesmärk: laps saab aluse oskustele iseseisvalt toime tulla ja elada täisväärtuslikku elu koos oma erivajadusega. Erivajadustega lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, milles osaleb kogu lapsega tegelev personal ja lapsevanemad.

9.1 Toetamise põhimõtted

- 1) Erivajadustega laps võtab osa rühma ja lasteasutuse ühistest ettevõtmistest.
- 2) Laps õpib ja mängib koos teiste lastega.
- 3) Laps omandab teadmisi vastavalt arengutasemele ja arengukiirusele.

9.2 Toetamise korraldus

- 1) Erivajadusest annavad teada lasteasutuse direktorile lapse vanemad.
- 2) Laste arengut jälgivad lasteaias rühmaõpetajad ja logopeed.
- 3) Vastavalt lapse arengu jälgimisel saadud tulemustele (Vaba vaatluse kaart, lapse individuaalsus kaart) teevad direktor, logopeed ja õpetajad lapsevanemale ettepaneku lapsega erispetsialistide poole pöördumiseks ja erivajaduse kindlaksmääramiseks. Oluline on tuua konkreetseid näiteid lapse tegevusest ja käitumisest.

- 4) Vajadusel koostavad pedagoogid koostöös logopeedi ning lapsevanematega lapse individuaalse arenduskava vastavalt lapse erivajadusele ja arengutasemele.
- 5) Leitakse võimalusi tegeleda lapsega palju individuaalselt.
- 6) Vähemalt kord aastas tehakse kokkuvõtte pedagoogilises nõukogus lapse individuaalse **arenduskava** rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.

9.3 Logopeediline töö

Logopeedi töö eesmärgid:

- 1) kõnepuude(te) ennetamine;
- 2) kõnepuude(te) varajane avastamine;
- 3) kõnepuude(te) korrektsioon – häälikuseade, kõnearendus.

Logopeedi töö põhimõtted

- 1) Logopeed osaleb lastevanemate koosolekul.
- 2) Õppeaasta algul viib logopeed rühmades läbi iga aastase laste kõne uurimise ja fikseerib tulemused.
- 3) Uuringu tulemustest lähtuvalt moodustab logopeed kõneravi vajavate laste nimekirja ja tööplaani.
- 4) Logopeed avab kõneravi vajavatele lastele Kõnekaardi, võimaldab lapsevanemal kõnekaardiga tutvuda ja võtab lapsevanemalt kaardile nõusoleku kõneravi rakendamise osas lapsele.
- 5) Logopeedi töö lastega toimub individuaalselt.
- 6) Logopeed arvestab lastega tegevuste läbiviimisel rühmade päevakava.
- 7) Vajadusel koostab iseloomustuse koolipikendust taotlevale lapsele nõustamiskomisjonile.

Logopeedi ja lasteaiarühma koostöö põhimõtted

- 1) Logopeed teavitab rühma õpetajaid kõneravi vajavatest lastest.
- 2) Koostöös lasteaiasõpetajatega pannakse paika kõneravi tundide toimumise ajagraafik.
- 3) Logopeed ja rühmaõpetajad vahetavad informatsiooni ja tähelepanekuid lapse üldisest ja kõnelisest arengust.
- 4) Koostöös rühmaõpetajatega otsitakse ühiselt võimalusi kõneravi efektiivsemaks toimimiseks lasteaias.
- 5) Logopeed osaleb vajadusel rühma meeskonnaliikmena lapse arenguestlustel.

Logopeedi koostöö põhimõtted lapsevanematega

- 1) Lapsevanemal on võimalik konsulteerida logopeediga selleks eelnevalt kokkulepitud ajal.
- 2) Logopeed annab vajadusel lapsevanematele informatsiooni lapse kõne arengust.
- 3) Logopeed nõustab lapsevanemaid individuaalselt ja edastab kõneravi efektiivsemaks toimimiseks harjutusvara.
- 4) Logopeed tagab lapsevanema saadud informatsiooni konfidentsiaalsuse.

9.4 Erineva keelelise ja kultuurilise taustaga lapse toetamise põhimõtted

Pedagoogid toetavad erineva keele- ja kultuuritaustaga peresid eesti keele ja kultuuri tutvustamisel ja väärtustamisel.

Teistele rühma ja lasteaiakaaslastele omakorda tutvustatakse lapse päritolumaa kultuuri ja kombeid. Erinevat kultuuri-ja keeletausta peetakse väärtuseks.

Lapsed kasvavad vastastiku mõistmise ja sallivuse õhkkonnas.

Keeleõppe toetusse kaasatakse ka lapse pere.

9.5 Andekate laste toetamise põhimõtted

Andekad lapsed saavad õppeprotsessis vajadusel rohkem, keerulisemaid ja süvenemist nõudvaid (lisa)ülesandeid.

Last suunatakse ise teavet otsima ja seda hiljem rühmakaaslastega jagama.

Leitakse võimalusi, et laps saaks kasutada oma tugevusi, fantaasiat või oskusi rakendades valida vahendeid ja väljundeid tegevusteks.

10. KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA

10.1 Lastevanematega koostöö põhimõtted

1) Lasteasutuse pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.

2) Pedagoog teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatusgevuse korraldusest.

3) Pedagoog loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes.

4) Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele.

5) Lasteaia tegevuse planeerimisel arvestatakse lastevanemate ootuste ja soovidega.

10.2 Lastevanematega koostöö korraldus

1) Infovahetus

- igapäevane infovahetus õpetajaga lapse arengust

- individuaalsed vestlused vastavalt vajadusele ja üleskerkinud probleemidele õpetajatega, direktoriga, logopeediga

- Kirjalikud teated ja info rühma stendil, laste kappides ja teadete tahvlil ning kodulehel

- pedagoogilised nõuandeid, infovoldikud, huvitavad artiklid laste arendamisest, rahvakalendritähtpäevadest, terviseedendusest, keskkonnakasvatusest jm stendil

- kasvatusalaste ja lapse arendamisega seotud raamatute soovitamise (raamatute näitus)

2) Koosolekud 2x õppeaastas (rühma- või üldkoosolekud), vajadusel rohkem. Lastevanemate koolitamine koosolekutel (oluliste ja huvipakkuvate teemadega külalislektorid)

3) Lasteaia hoolekogu valimine ja hoolekogu koosolekud.

4) Arenguvestluste läbiviimine.

5) Uute laste kohanemine lasteaia (lasteaia uusikute ankeet-Lisa 4), kus kõikidel uutel lastel on koos vanematega võimalus olla rühmas ja harjuda lasteaia päevarütmiga.

6) Ühisürituste korraldamise ja läbiviimisesse lastevanemate kaasamine (perepäevad, laadad, väljasõidud, stiilipeod, talgud)

7) Avatud uste nädala korraldamine ja eelnevalt lastevanematele info andmine

8) Lasteaia lähedase kooli ja õppimisvõimaluste tutvustamine lapsevanematele (koostöös kooliga)

9) Rahuloluküsitluste läbiviimine

11. KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA.

Lasteaed teeb koostööd:

- 1) Vastemõisa Rahvamajas asuvate asutustega
 - Suure-Jaani Kooli Vastemõisa õppekoht
 - raamatukogu
 - perearstipunkt
 - rahvamaja
- 2) teiste Põhja-Sakala vallas asuvate lasteaedadega
- 3) lasteaia lähedaste koolidega
- 4) Põhja-Sakala Vallavalitsusega
- 5) Viljandi maakonna lasteaedadega

12. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Õppekava uuendamine ja muutmine toimub alljärgnevatel põhjustel:

- 1) seaduste ja omavalitsuse määruste muutumised
- 2) parendamise eesmärgil ja uute ettepanekute tegemisel

11.1 Õppekava kuulub läbivaatamisele igal õppeaastal juunis eeltoodud põhjustel.

11.2 Ettepanekud õppekava täiustamiseks arutatakse läbi pedagoogilises nõukogus ja hoolekogus.

11.3 Õppekava muudatused kinnitab direktor pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse.